

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Pontoppidan, Henrik.

Titel | Title:

Fra Hytterne : Nye Landsbybilleder.

Udgavebetegnelse | Edition Statement:

2. Udg.

Udgivet år og sted | Publication time and place: Kbh. : Gyldendal, 1905

Fysiske størrelse | Physical extent:

160 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

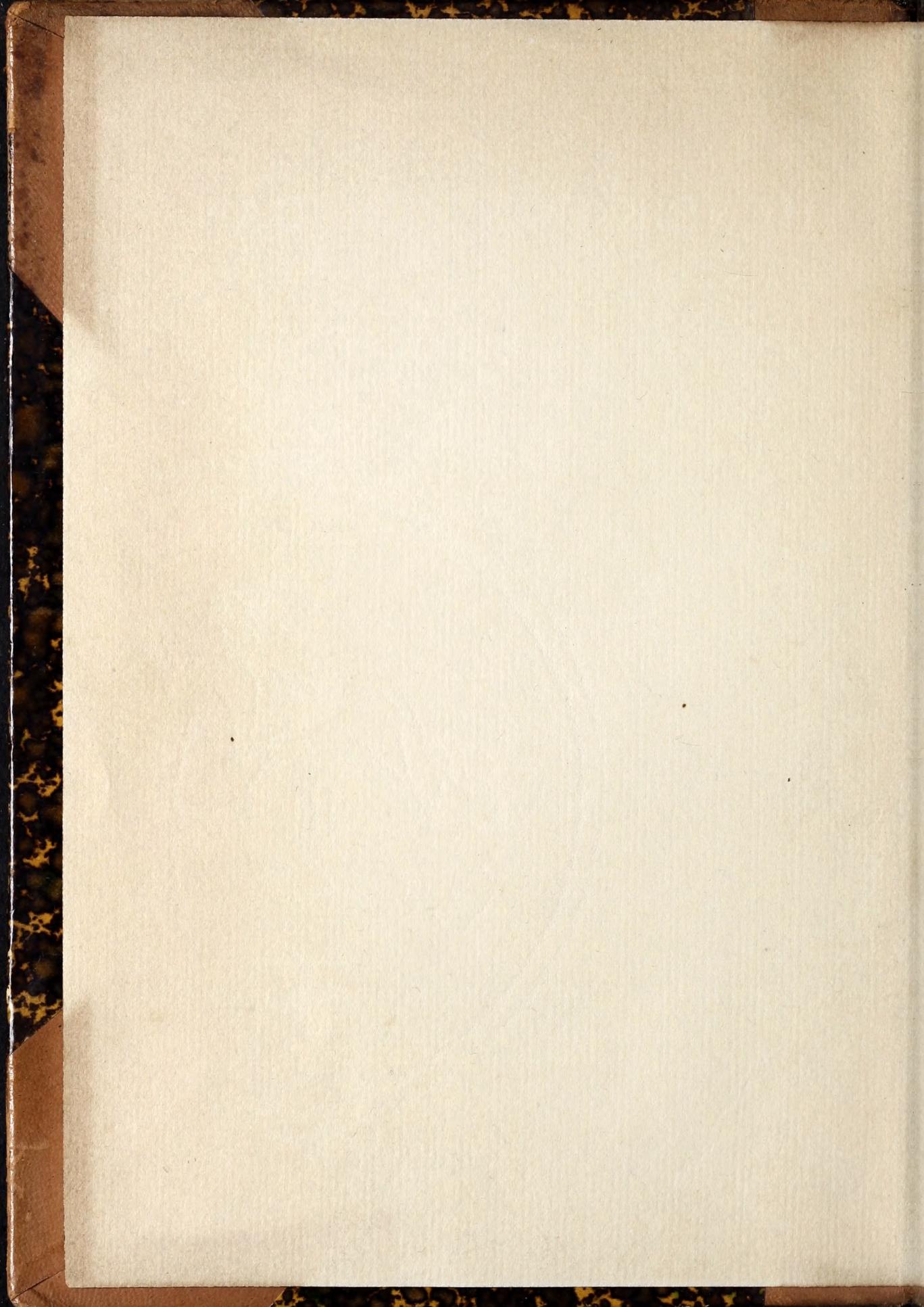
57 - 237

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020755076

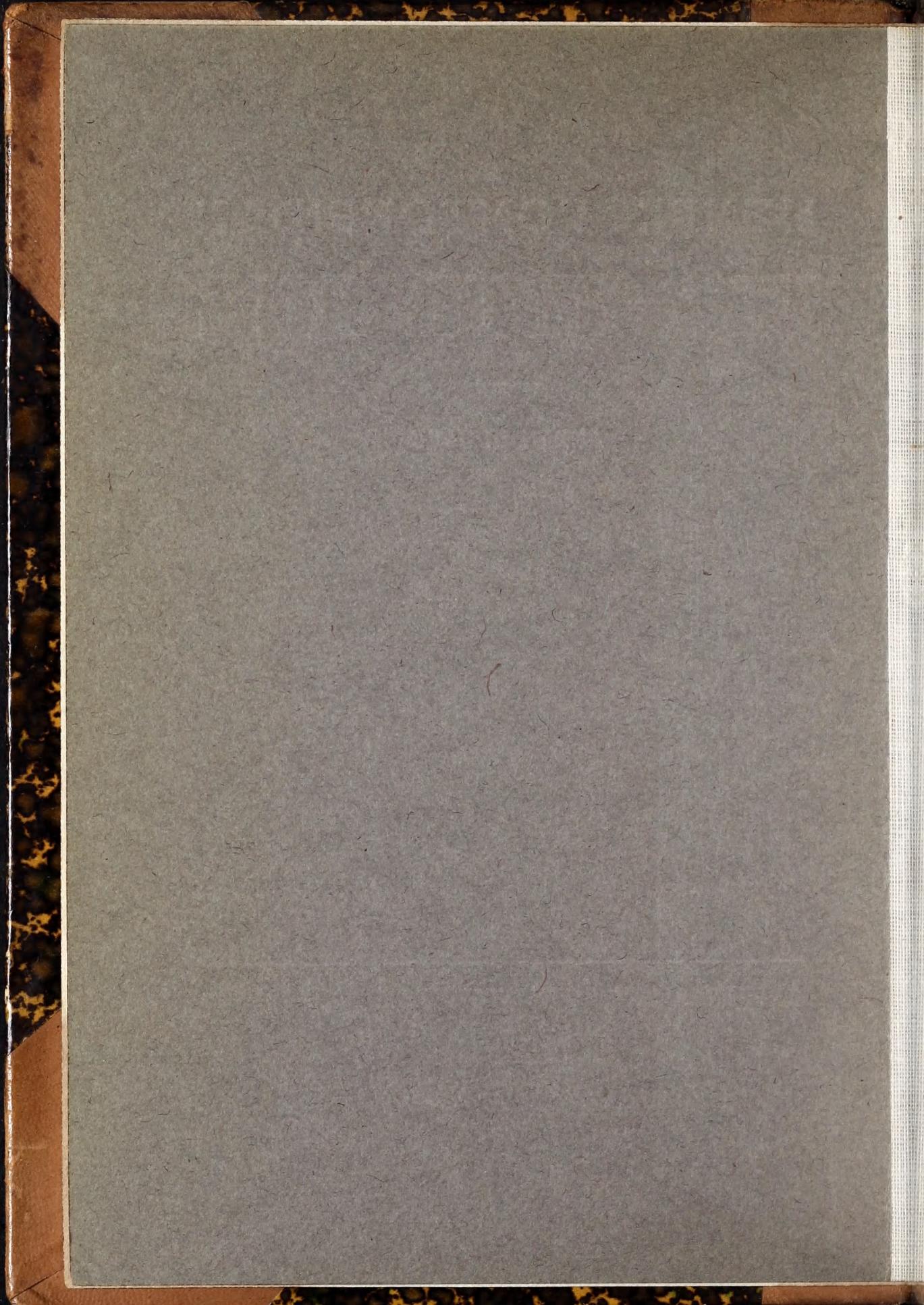
HENRIK PONTOPPIDAN FRA HYTTERNE

ANDEN UDGAVE

475.6.2631.

GYLDENDALSKE BOGHANDEL, NORDISK FORLAG
KØBENHAVN — KRISTIANIA

MDCCCCV

HENRIK PONTOPPIDAN
FRA HYTTERNE

HENRIK PONTOPPIDAN
FRA
HYTTERNE

ANDEN UDGAVE

KØBENHAVN KRISTIANIA

GYLDENDALSKE BOGHANDEL NORDISK FORLAG

MDCCCCV

LANGKJÆRS BOGTRYKKERI

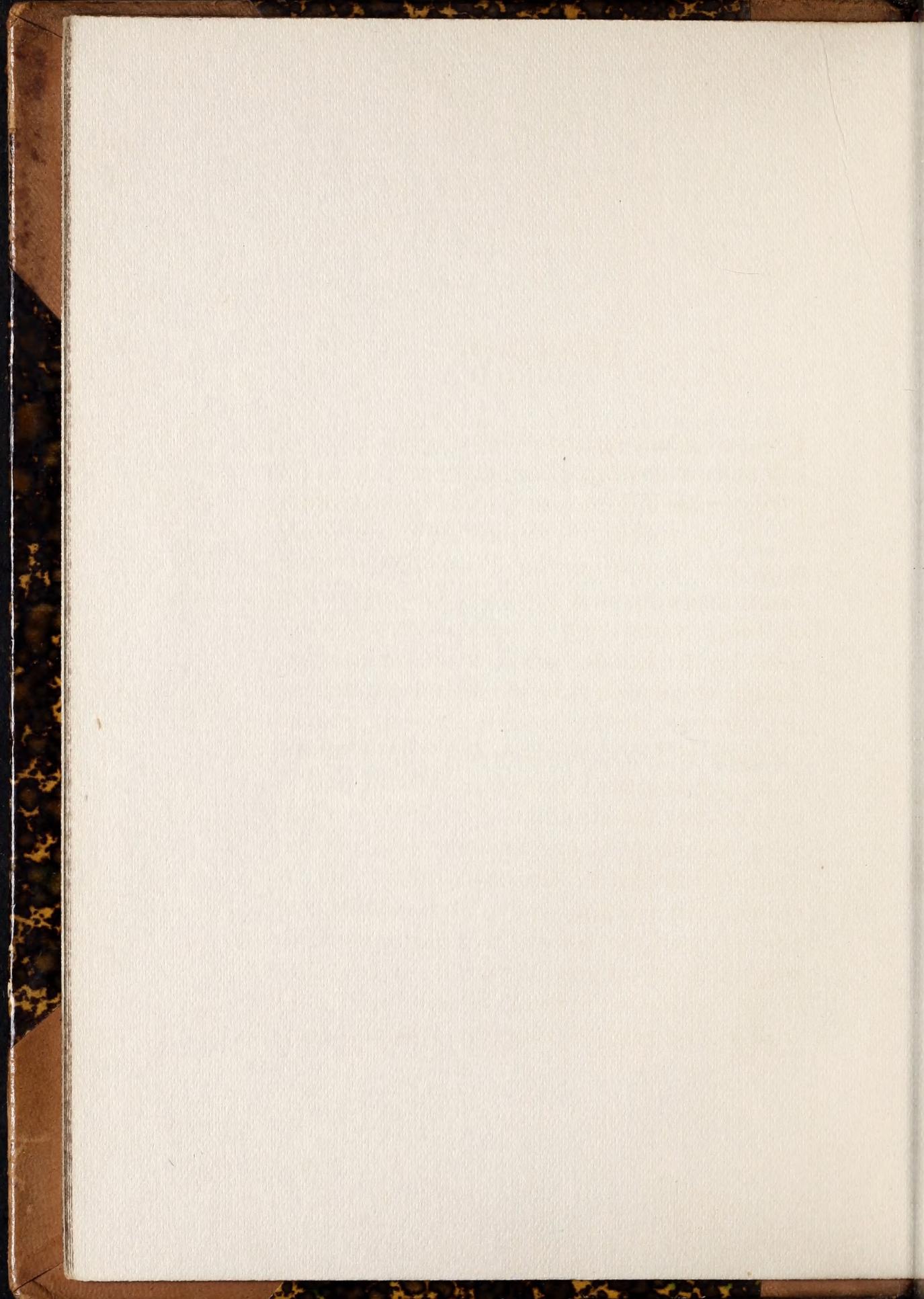
KØBENHAVN

INDHOLD

NAADSENSBRØD	13
KNOKKELMANDEN	24
ET GRUNDSKUD	44
HANS OG TRINE	53
*EN FISKERREDE	86
ANE-METTE	111
*IDYL	126
EN VANDRINGSMAND	149

De to med * betegnede Fortællinger fandtes ikke i første Udgave men skriver sig dog fra samme Tidsrum som de øvrige.

FORORD

Siden efterfølgende Naturstudier for en Snæs Aar siden offenliggjordes, er Livet i Husmandsstuerne paa Landet blevet skildret af en Række Forfattere, der sad inde med en ganske særlig Fortrolighed med Emnet, nemlig den medfødte. Muligvis har de tillige været mig overlegne som Kunstnere, og det kunde da synes temmelig overflødigt at genoptrykke disse halvgamle Sager, der vel heller ikke er blevet ganske überørte af Tidens noksom bekendte »Tand«. Naar jeg dog ikke har givet Afkald paa at benytte den Omstændighed, at Bogen er udsolgt, til paany at minde Læseverdenen om dens Tilværelse, er Grunden tildels den, at man fra en vis Side ynder at fremstille den Literaturperiode, hvortil den hører, som en sørgelig kold og graa Vintertid, hvor Fantasi og Følelse laa i Dvale og kun en tør og trist Forstandighed raadede. Borgerskabets

anerkendte Smagsdommer for Tiden, Filologen Vilh. Andersen, faar formelig Kuldegysninger, hver Gang han nødes til at tænke paa den. Men Filologerne var jo alle Dage Digtekunstens besværligste Venner. De fleste af dem forholder sig til den levende Litteratur som adskillige Zoologer til Naturen; disse veed paa en Prik, hvordan enhver Dyreskabning skal se ud, de kender deres Musæum lige fra Løverne til Lusenes Lus, men kan paa fri Mark ikke skelne en Lærke fra en Graaspurv.

Jeg sender nu denne lille Bog ud i Tro til, at opmærksomme Læsere trods dens Ufuldkommenheder — eller rettere, netop paa Grund af disse — vil fornemme, at den er kommen til Verden under Foraarets Tegn, at den bærer Fødselsmærke af den Grøde- og Saatid, der fulgte paa det store Tøbrud i Halvfjerserne, en Tid, der ganske vist var barsk og kold, som Foraaret gerne er det her i Norden, og hvor derfor kun lidet naaede frem til fuld Udfoldelse, men hvor det gærede og gryede af nyt Liv i alle modtagelige Sind.

At det for kuldskære Folk som Dr. Vilh. Andersen, der klogt og forsigtigt holdt sig under Dynen, indtil det var blevet virkelig

Sommer, ja som først blev rigtig virksom, da Frugterne begyndte at modnes og det tegnede til en god Høst, — at et stormfuldt Foraar for saadanne Folk kan falde sammen med Vinteren, er ikke saa forunderligt og bør ikke forvirre Begreberne om Aars-tiderne og deres Bestemmelse.

Netop af Følelse, i hvert Fald af Medfølelse, er der i disse Smaafortællinger adskiltig mere end af Forstand; og da al Medfølelse har sin Rod i Fantasien, kan altsaa heller ikke Indbildungskraften have været helt uvirksom. Det skulde slet ikke undre mig, om man i vore Dage endog vilde kalde Fortællingerne for overfølsomme. Hvad Fremstillingsmaaden angaar, da er den vel næsten blufærdig i Sammenligning med den, man træffer i Størsteparten af de nyere Bondeskildringer, som dog Ingen tager Forargelse af. Det kan da have sin Interesse at vide, at de Fleste ved Fortællingernes Fremkomst fandt dem anstodelige i deres Form og uappetitlige af Indhold. Borgerskabets statsanerkendte Smagsdommer paa den Tid, Erik Bøgh, anbefalede mulige Læsere paa Forhaand at forsyne sig med en Lugteflaske. Fra folkelig Side modtog jeg venskabelige Advarsler.

Jeg nævner det kun, fordi det ikke ofte nok kan fastslaaes, at om Smagen kan der ikke parlamenteres. Det er paa dette Omraade Kunsten, der suverænt og med Bevidsthed om sit Ansvar raader for Udviklingen, — ikke omvendt.

Marts 1905.

H. P.

NAADSENSBRØD

Der stod en Eftermiddag et stort Spektakel omme i Smøgen bag Gadekæret, hvor fire-fem sorte Indsiddere-Rønner ligger sammenbyltede under Skolebakken.

Anledningen var vægtig nok; det var Stine Bødkers, der skulde paa »Kassen«.

Dette er den folkelige Betegnelse for Herredets store, nyopførte Fattig- eller Arbejdshus, der er Egnens Stolthed og Pryd. Nu skal man i Sandhed ogsaa vanskeligt kunne tænke sig noget, der saa lidt minder om de gamle, smudsige og stinkende Sogne-Fattiggaarde, hvor man i gamle Dage stuvede Folk sammen paa maa og faa og lod dem leve efter eget Forgodtbefindende. Helt kongeligt ligger »Anstalten« paa Toppen af en kratbevokset Banke ud mod Fjorden — muret i rødt og graat, med Spir paa Gavlene og Majestætens Navnetræk funklende i Guld paa blaa Grund over Indgangsdøren.

Fremmede, der kommer forbi paa Vejen, vil sikkert ikke anslaa det til mindre end et kgl. Tugthus el. lign.; og mere end een besindig Mand, der har vovet sig indenfor det jærnbespigrede Plankeværk og betragtet de mægtige Trappegange, Varmeapparaterne og de dekorerede Lofter, har rystet betænkeligt paa Hovedet og ymtet om Overdrivelse.

Det skulde da netop være, at han er kommen op i en af de store Sale, hvor Lemmerne sidder rækkevis under Vinduerne og fletter Sivmaatter og binder Kurve — Mændene og Fruentimmerne hver i sin Fløj. Der er altid noget uhyggeligt ved Synet af en saadan Forsamling gamle, livstrætte Mennesker, hvem Tilværelsen intet længere har at byde — især, hvor Livets lange Kummer allerede har sat saa dybe Mærker af Tilintetgørelse som paa disse.

Det er de udslidte Kræfter, de forkomne Eksistenser fra Herredets Hytter og Huler, der samles herinde imellem disse Mure, naar Haanden bliver for svag og Ryggen for kroget til længere at bære Livets Byrder. De sidder nu her, ens i Dragt ligesom Søskende, med rent Linned og saa velkæmmede og renvaskede, som de næppe nogensinde har tænkt at skulle blive det i denne Verden — men tillige

saa stille og underligt eftertænksomme, som var ogsaa allerede Evigheden begyndt for dem her i disse store, højtidelige Rum, hvor Lyset fra de høje Vinduer falder ind som med en overjordisk Glans, og hvor den mindste Hosten eller Harken giver Genlyd under Loftet som i en Kirke.

Tavse og andægtige flytter de deres stive, krogede Fingre, fæster Simen i Halmen, knytter paa og trækker til, Time ud og Time ind med mekanisk Regelmæssighed — kun nu og da skræmmet op ved Lyden af Inspektørens knirkende Morgensko, naar han nærmer sig op ad Trapperne. Der gaar da et ængsteligt Sæt ned gennem Rækkerne. Og idet hans store Gud-Fader-Skikkelse viser sig i Døren, dukker de gamle Hoveder endnu en Tomme dybere ned over Maatterne.

Det eneste, der bringer lidt oplivende Afveksling i den lange Dags Ensformighed, er Madklokkens Klemten. Saa saare denne lyder, rejser alle sig op, børster omhyggeligt Halmstumperne fra Skødet ned i den reglementsmaessige lille Bunke paa Gulvet og begiver sig ud paa Trappegangen, hvor en Opsynsmand ordner dem i Rækker paa to og to. Ved et givet Tegn af marscherer de derpaa ned til Køkkenlemmen, hvorfra de lidt efter stiger op, hver med en

Krukke forsiktig mellem Hænderne og med de stivnede Træk ligesom optøede af den liflige Damp, der staar dem op om Næsen.

Om Morgenens bestaar Maaltidet af en halv Pot kogt, brunt Vand — Øl kaldes det officielt — og et Kvartpund tørt Rugbrød, hvilket sidste de ihærdigt og begærligt sutter i sig med de tandløse Gummer, idet de flittigt bløder det i Vandet. Til Middag er det Vælling og en Sild, eller grøn Søbekaal med Roer og Kartofler — samt Duften af Inspektørens Bøf, naar de paa deres Krukke-March stjæler sig til et Øjeblik at standse ud for Døren til det private Køkken. Flæsket serveres til Midaftensmaalet sammen med endnu en Skive tørt Rugbrød og en halv Krukke Mælkevand, hvorpaa Opsynet gør en Ronde gennem Stuerne for at paase, at intet overflødigt bortspildes eller forputtes.

Overhovedet gaar alt for sig med en Nøjagtighed og Orden, der maa kaldes mønsterværdig. Fra Lemmerne om Morgenens Klokken fire purres op af Sengene og indtil den reglementerede Aftenmønstring, hvor blandt andet Dagsarbejdet udmaales og bedømmes, hersker der en Punktligthed og Diciplin, der ikke kan være bedre paa nogen Rekrutkaserne. Det er helt forbavsende, med hvilken Adræthed disse gamle, skørhovedede Mennesker overalt og ved en-

hver Lejlighed veed at finde deres Pladser og kende deres Pligter. Selv de genstridigste Gemytter og urimeligste Særlinge — og hvor findes de hyppigere end blandt skrøbelige gamle! — slibes i Løbet af en fjorten Dages Tid til de føjeligste Led i Mekanismen og fremstiller sig straks den første Udgangssøndag for Omverdenen med dette ugengivelige Fællespræg af slunken og renvasket Tamhed, der karakteriserer dem alle fuldt saa vel som selve den graa Vadmelsuniform.

Nu maa det ogsaa af alle erkendes, at man i den nuværende Inspektør har fundet en Mand, der i en sjælden Grad er som skabt til den Stilling, han er sat til at beklæde. Stor og frygtindgydende, saa endog Gulvene skælver under hans Trin, med en gammel Underofficers hele fugtige Majestæt og upaavirkelige Koldblodighed, fører han fast og myndig Styret. Med en Holdning, som om han havde slugt et Spanskrør eller i det mindste holdt et saadant skjult under sin tæt tilknappede Frakke, vandrer han sine Rundture op gennem Trapperne og hen igennem Stuerne for med sin enestaaende Evne til at opdage hver mindste Uregelmæssighed eller ringeste Forsømmelse at udøve Anstaltens reglementsmaessige Justits.

Til den Ende findes nede i Kælderen en

Række smaa, mørke, vel aflaasede Rum — »Brummerne« — hvor Synderne sættes ind til en Træbriks, en Halmsæk og et nyt Testamente for der et Par Dages Tid i Ro at overveje og angre deres Brøde . . . en Straf, for hvilken Inspektøren som gammel Militær har en naturlig Forkærighed, og til hvilken han af egen krænket Pligtfølelse endnu fører Afknapning paa Mad-Rationerne . . . til Fordel for sin navnkundige Præmieso »Gine«.

Det kan nu efter alt dette umuligt vække Forbavelse, at Anstalten fra alle Sider berømes som en virkelig Mønsteranstalt. Det er slet ikke Skryderi, naar Inspektøren med Selvfølelse betror den interesserede fremmede, som han forekommende viser rundt i den vidtløftige Bygning, at denne har dannet Forbilledet for adskillige lignende Barmhjærtighedsasyler i de omliggende Herreder. Ja, rundt om i Landet ligger der Broder- og Søsteranstalter, der ikke i noget Punkt staar væsentlig tilbage men Træk for Træk viser Oprindelsens Fællesskab — lige til dette med Majestætens Navneslyng som et betryggende Segl over Indgangsdøren.

Besynderligt nok synes nu Herredets Fattigfolk slet ikke taknemlige for dette Palads, hvormed man saa rundhaandet har betænkt deres

gamle Dage. Det er endda næppe for meget sagt, at dets blotte Nævnelse kan faa den stærkeste Pundtærsker til at blegne af Skræk.

Hellerikke havde Stine Bødkers rettelig forstaaet at skatte dets sindrige Ventileringssystem og smukke arkitektoniske Linjer; og da man hin Eftermiddag kom for at afhente hende, og den enspændige Fjællevogn, der var tilsagt til at foretage Flytningen, holdt udenfor hendes Dør, var hun paa ingen Maade at formaa til at følge; og da man vilde bruge Magt, satte hun sig til Modværge med en saadan Liden-skab, at hendes Skrig kaldte Folk til overalt fra Byen.

Der blev et frygteligt Røre. Den halve Smøge stod tilsidst fuld af alle Slags tililende; og igen-nem Tilraab, Latter, Hundegøen og de netop hjemslupne Skolebørns Jubel hørte man Stine skælde, bande og skrige inde i sin Stue, saadan som kun en drukken og splittergal Kælling har Vejr til det.

En brøstfældig Slagbænk, en ormegnavet Ki-ste og forskelligt gammelt Smaaskrammel — hendes samlede Bohave — havde man med Møje faaet fravristet hende og praktiseret ud af Vinduerne. Man kunde udefra tydeligt se, hvorledes hun med truende Fagter skridtede frem og tilbage inde i det tomme Rum.

Det havde forøvrigt i den senere Tid ikke været noget usædvanligt for Byens Folk at se Stine i en saadan Ophidselse. Hun havde forhen været en skikkelig og stræbsom Kone, der efter sin Mands Død havde ernæret sig selv og mange Børn ved redeligt Arbejde i Roe- og Kartoffelmarkerne og overhovedet overalt, hvor man havde Brug for en bred Ryg og et Par rappe Næver. Men siden hun forgangen Høst kvæstede sin Haand i et Damptærskleværk, var hun under den fortvivlede Kamp for Tilværelsen bestandig oftere tyet til Fattigfolks store Trøster, til Brændevinens Barmhjærtighed. Fra det Øjeblik, det blev hende klart, at hendes Modstand var forgæves, og at Arbejdssanstanlen tidlig eller silde vilde blive hendes sidste Asyl, slap alle Tøjler hende afhænde; . . . og nu gik hun derinde over Gulvet som et vildt Dyr, skrækkeligt tilredt, med Huen gleden bagad fra den halvskaldede Isse og oversmurt med Skarn.

En Flok støjende Mænd og Karle, der havde samlet sig i Døren, søgte paa gemytlig Vis at tale hende tilrette. Men hver Gang en af dem nærmede sig eller blot strakte Haanden ud imod hende, krummede hun sig sammen af Raseri og stampede i Gulvet. Nu og da gik hun hen til Vinduet og spyttede ud paa Dren-

gene, der skreg — og da vilde Skraalet ikke standse.

Endelig kom Sognefogden, som man havde skikket Bud efter.

Han kom lige fra Tærskeloen — hidsig og varm — med Avner hængende i Haaret og i hans nye graa Vadmelsbukser.

Hastig trængte han sig gennem Sværmen og gik ind i Stuen. Her blev han staaende midt paa Gulvet med skrævende Ben og de udspilende Hænder hvilende paa Hofterne.

Da det gik op for Stine, hvem hun havde for sig, blev hun med eet stum. Langsomt og med et skulende Blik trak hun sig tilbage over Gulvet og anbragte sig i den inderste Krog som i en Forsvarsstilling.

Sognefogden fulgte hende med tunge, skræmmende Træskotrin.

»Du vil vel ikke lægge Haand paa Fogden, Stine!« sagde han, idet han smilte i en behagelig Følelse af sin Magt.

Der var nu fuldkommen Stilhed ude og inde. Stine var sunken i Knæ. Hun holdt afværgende de jordsorte, magre og rystende Hænder frem foran sig, mens Underkæben bevægede sig op og ned som for at tale. Men der kom ingen Lyd. Kun Øjnene — smaa, sorte, rædselsslagne under den rødplettede Pande — hvor de bad!

Det var et ynkværdigt Syn.

Fogden traadte endnu et Skridt frem for at tage fat i hende. I det samme lød det med en rusten Stemme ude fra Mængden:

»Aa — lad hende være, du!«

Og straks efter med tre-fire forskellige Røster det samme Tilraab:

»Lad hende være lidt!«

Sognefogden vendte sig ikke. Han havde formodentlig genkendt lange Zacharias Smeds Stemme. Med et pludseligt Hastværk fik han ved Hjælp af et Par hosstaaende Karle Stines Hænder og Fødder bundet, hvorpaa hun af fire Mænd og under Skolebørnenes fornyede Skingren bares ud gennem Døren.

Der er intet Maal for, hvor hun skreg. Det var et Skrig, der syntes at maatte naa ud til Verdens Ende og helt ind i Himmelens Riger. I Døren brast Hyssingen om hendes Fødder, og hun begyndte rasende at sparke omkring sig. Da blev der Latter blandt de unge Karle, der stod hos. Men i en Fart fik Fogden hende smidt ned i Vognhalmen, et Par Mand sprang op, Kusken smækkede paa Hesten, . . . og Vognen rumlede afsted.

Saa var det forbi, og Folk skiltes roligt.

Fogden og den lange Zacharias Smed vekslede blot i Forbigaaende et Øjekast. Derpaa gik de hver til sit. — —

Lidt efter kom Provsten kørende gennem Byen i sin nye Landauer.

Formodentlig maa han have haft Fornemmelsen af noget usædvanligt; thi da han kom til Gadekæret, hvor Skolebørnene endnu stod forsamlede, lod han Vognen holde og spurgte, hvad der var paafærde.

Og som med een Mund og med Huerne i Hænderne svarede de smaa i deres Uskyldighed:

»Det var bare Stine Bødkers, der kom paa Kassen!«

KNOKKELMANDEN

Ude i Øst bag en lang, sammensunken Voldgrøft, der dannede Grænsen mellem Overdrevet og de egentlige Bymarker, laa et pynteligt lille Boelsted med grønne Vinduesrammer, Vinløv om Gavlen og Bikuber langs Havehegnet.

Ensomt og trist laa det paa de stenede Jorder, der skraanede ned mod Fjordindløbet.

Men i den lille Have foran Huset stod om Sommeren et pragtfuldt Flor af fine og sjældne Blomster. Navnlig i Avgust, naar Rankerne og Slyngplanterne havde skudt sig højt op paa Straataget, og naar Frugterne paa de bugnefulde Dværgtræer begyndte at modnes mellem Løvet, saae det lille Hus helt eventyragtig ud der midt i de øde Stenmarker — en tusendfarvet Blomsterkurv, der blandede sin Vellugt med Havets bittersalte Aande.

Det var rent ud forbavsende, hvad der var bleven frembragt og opelsket paa denne lille

Plet. I de lyse Sommeraftener, naar Solen var ved at gaa ned, drev gerne en og anden af Byens Folk op over Øster-Stien med sin Pibe eller Strikkestrømpe for fra Grusbakkerne at fryde sig ved Synet af den fremtryllede Rigdom.

»Boelfolkets Paradis« kaldtes tilsidst Huset Mand og Mand imellem; ja mange var ikke langt fra virkelig at tro, at der hvilede en særegen Guds Velsignelse over det.

Boelsfolket selv kendte derimod ingen noget til.

For otte Aar siden var de kommen til Egnen fra Landet hinsides Fjorden med to rødmalede Kister, en Spinderok og en Ægesengs Klæder; og de havde i al denne Tid holdt sig tilbage fra al selskabelig Omgang med Egnens Folk.

Fra Morgen til Aften kunde man se dem gaa uforstyrrelige i deres Arbejde ude paa Marken bag deres hvide, langskæggede Hors eller i Haven med Gartnerkniv og Spade. Men ikke ved nogen Lejlighed havde de blandet sig med Befolkningen, skønt denne oftere havde givet dem en Anledning.

Selv i Kirken, hvor de regelmæssigt mødte til Aarets tre store Højtider for at ofre, satte de sig sammen i en af de bageste Stole; og saa

saare Degnen havde sagt det sidste Ord af Fader vor, rejste de sig og var alt langt paa Vej ud over Grusbakkerne, før det øvrige Kirkefolk naaede frem gennem Portalen.

Han var en lille, sammensunken og forslæbt Skikkelse med denne altfor store Højre-Skulder og den i det hele lidt skæve Figur, som er fælles for Folk, hvis Liv har været en eneste Trældom. Udtrykket i hans store, blakkede, tro-skyldige Øjne tydede paa en noget skrøbelig Forstand; og i Virkeligheden maatte ogsaa Konnen bestandig træde til, naar noget alvorligt eller indviklet skulde afgjøres. Hun var et stort og sundt Bondefruentimmer af den Art, som nu er ved at dø ud. Man vilde vide, at det i sin Tid skulde have holdt haardt for dem at komme sammen; og man begreb, at det var derfor, de nu knyttede sig saa uadskilleligt til hinanden.

De var oprindelig et Par forladte, af det oftentlige udsatte Børn, der først i en billig Sognepleje, senere — skilte fra hinanden, men begge besjælede af samme Tanke og stræbende mod samme Maal — i kummerlige Tjenester omkring paa store Gaarde havde lært, hvad ondt var . . . indtil de efter næsten tyve Aars selvfornægtende Slid og den møjsommeligste Sammensparens var naaet saa vidt, at de kunde

bestride »Redelighed« og den første lille Udbetaling for det Sted, de siden havde besiddet.

Men den Gang var Huset en sand Elendighedens Hule, og Haven en Stendyne, og Markegne lutter Kvikrødder. Nu — efter næppe otte Aars Forløb — var ikke alene hele Købesummen fuldt udbetalt og Jord og hele Pladsen tifold forbedret, men inde i Byen vilde man endog mene, at de lykkelige Mennesker sidste Terminsdag havde kunnet gøre et lille Indskud i Sparebanken.

Men ikke heller dette var naaet uden de utroligste Selvopofrelser.

Hver Dag i alle disse Aar var gaaet hen i en slidfuld Stræben for Opnaaelsen af det Maal, der havde været deres Ungdomsdages store, fælles Drøm: en Gang at blive frie Folk paa fri Jord. Deres lave, grønmalede Dør havde været den første, der aabnede sig før Daggry, den sidste, der lukkede sig for Natten. I Middagstimen, naar andresov, i Regn og Storm, altid var de paa Færde, brød Sten, satte Gærder, puslede deres Blomster eller røgtede Bistaderne. Selv midt i den mørkeste og stregeste Vintertid kunde Folk, der køрte hjem fra Gidelag, allerede Klokken fire om Morgenens se det røde Lysskær fra deres Vinduer henover Sneen.

Derinde sad de i den lille lave Stue og gjorde sig Tiden nyttig, indtil det dagedes. Ane spandt paa Rok eller kartede. Simon bandt Sivmaatter eller snittede Træskeer. Og om Aftenen, naar den korte Dag var til Ende, tog de stilfærdigt fat igen og læste tilsidst ved det tynde Lys et halvt Kapitel i Testamentet, førend de søgte Hvile i Alkoven.

Ude i Haven var hver Tomme Jord taget under den kyndigste og omhyggeligste Behandling. Her vrimlede det af smaa pudsig Indretninger, som Simon med et mekanisk Snille, der ikke er ualmindeligt hos Folk af svag Forstand, havde sat sammen for at skærme Smaatræer for Blæsten eller skræmme Fuglene fra et Bær eller skaffe Sol paa en Blomst.

Men alt — Sivmaatter, Træskeer, Honning, Blomster og Frugter lige til det mindste Bær blev samvittighedsfuldt sanket sammen og hver Lørdag af Ane skillingenget ud paa Torvet i den nærmeste Købstad for at øge Tyngden af den røde, hæklede Pung, der laa gemt i Sengehallen.

I seks Aar levede de uden Børn.

Men i det syvende fødte Ane en Datter, som de nævnte op efter Dagen og kaldte Eulalia.

De havde netop paa denne Tid faaet samlet

sammen til den sidste Afbetaling af Gælden paa deres Hus. Den lykkelige Dag, de saa længe havde drømt om, var forhaanden. I en tidlig Morgentime hen paa Sommeren gik Simon ind til Staden med de to hundrede Kroner forsvarligt indsyede i sin Vadmelsfrakkes rummelige Inderlomme.

Ud paa Eftermiddagen kom han tilbage og betydede Ane med et Nik og et Smil, at nu var det sket. Ane havde dækket Bord med stegt Sild og Surkaal for at gøre Dagen lidt festlig; men ingen af dem havde rigtig Appetit, og de talte kun lidt.

Efter Maaltidet gik de ud over Marken, saae til den drænde Rug, til Koen paa Kløveren og Faarene paa Bakken. Polle, den langskæggede Hest, stod der ogsaa; og Ane tog et Stykke Brød op af sin Lomme og stak det til den.

Alt omkring dem stod saa frodigt, saa lykke-spaaende og talte til dem om en overvunden Strid, et nyt Liv, en rig Naade, som de nu slet ikke syntes at have fortjent.

Om Aftenen satte de sig sammen paa en Bænk, som Simon i Anledning af det nye Liv, de nu skulde til at føre, havde sammentømret og anbragt udenfor Døren. Her stoppede han en ny Træpibe, som han om Formiddagen havde købt i Staden; og idet han forsiktig pu-

stede Røgen fra sig, betragtede han opmærksomt de lavt hensværende Tobaksskyer, saaledes som han vidste, det hørte sig til for Folk, der nød Tilværelsen.

Undertiden saae de paa hinanden og smilte. Ane havde plukket nogle Stikkelsbær, som hun sad med i sit Forklæde og nu og da spiste af, idet hun tvang sig til ikke at bryde sig om, hvad de kunde være gjort til i Penge paa Torvet i Købstaden. Simon lettede nu og da sit Hjærtet ved et tankefuldt:

»Naa, ja ja . . . her sitter vi, Ane!«

Efterhaanden fik de dog Tungen paa Gled. Tilsidst begyndte endog Ane i Kaadhed at kaste Stikkelsbærskaller i Hovedet paa Simon. En Stund sad han og tog imod dem med sveden Rolighed; men snart begyndte han at give hende Svar ved sindigt at pirke hende i Siden med Pibespidsen. Hun slog ham over Haanden og kaldte ham en rigtig Somikkel. Men da greb han hende pludselig om begge Haandleddene og vilde vælte hende bagover. Hun værgede sig tappert og sparkede fra sig med Træskoene.

Dette morede dem. Den Slags Spøg havde de aldrig før givet sig Stunder til. Og da Solen helt var under, og de var krøben op i Alkoven, favnedes de saa varmt og eftertrykkeligt, som

om de for anden Gang havde fundet hinanden i en ny og lykkeligere Ungdom.

Det var en af deres mange Bestemmelser, at de fra denne Dag vilde ligge en Time længere i Sengen om Morgen; men foreløbig havde de al for megen Uro i Blodet hertil, og i det hele skete der ikke store Forandringer i deres Livs daglige Gang.

De anskaffede sig et rødmalet Klædeskab og en Seng til Eulalia, og Simon fik en ny Hat, hvortil han højlig trængte. Ogsaa blev det stampede Lergulv i Stuen brudt op og erstattet af et Brædddegulv, og istedetfor de sædvanlige Kartofler med Meldyppe fik de nu oftere Sulevælling, Ærtegrød med Mælk, Stegefлesk eller endog Klipfisk med smeltet Smør. Men ellers forblev alt ved det gamle, og nede i Sengehalmen gjorde den røde Pung sig allerede tyk af det første lille Indskud til Sparebanken.

Saaledes gik et Aar.

Da kom det Ane for, at hun atter var begyndt at bære. Men efterhaanden som Tiden led, viste det sig til hendes Forundring, at hun maatte have taget fejl.

Denne Opdagelse, som hun forhen vilde have følt som en Befrielse, blev hende nu en Skuffelse. Nu, da de havde stridt sig frem, ønskede hun sig en Børneflok, der kunde dele Lykken med dem.

Men ud paa Høsten følte hun sig paa een Gang mindre vel; og en Dag, da hun stod paa Læsset og lagde Slodhalm, trykkede hun pludselig Haanden ind i Siden, idet hun undertrykte et lille Skrig.

»Vent lidt«, sagde hun ned til Simon, der stod under og stak op.

»Hva' skar?« spurgte han og sækede Tyven.

Men Smerterne overvældede hende, hun maatte sætte sig i Læsset.

»Herre Jøsses! . . . Hva' er der, Ane?«

»Jeg veed ikke, . . . det er i Maven.«

»Naa—aa,« sagde Simon beroliget. »Du maa ta' dig et Par Peberkorn til Midaftensmaden, saa linder'et vel.«

Da Ane kom hjem, tog hun tretten store Peberkorn i et halvt Glas Brændevin. Om Natten laa hun med sin Uldklokke over Maven, og yderligere havde hun i Smug lagt en flækket Ært i et nygnavet Musehul . . . saa det behøver ikke at fortælles, at hun kom sig.

Men helt rask blev hun alligevel ikke. Hele Efteraaret gik hun og smaaskrantede og frøs, og det skønt hun to Gange daglig gned sig over Lænderne med Uld, drak blodrensende Te hver Morgen og Aften og i det hele samvittighedsfuldt efterkom alle Distriktslægens

Forskrifter—lige til at underskrive de danske Kvinders Kanonadresse.

Den gamle, spøgefulde Herre, der gerne kom fra en Middag eller Jagtfrokost paa en af Herregaardene, vidste ikke synderlig Besked og slog derfor det hele hen.

Men det blev alligevel slet ikke bedre. Bedst som hun stod ved Kærnen eller Gruen, kunde Smerterne komme som et Sting tværs igennem hende, saa hun ikke kunde holde sig oprejst.

En gammel Kone fra Byen, der undertiden kom og købte Grøntsager hos dem, gav hende det Raad at hugge Hovedet af en liggegal Høne og drikke Blodet varmt, mens hun endnu var fastende. Ane prøvede det, men det hjalp ikke noget.

En anden Kone, som havde hørt om hendes Tilstand, opsøgte hende en Dag ude i Marken og betroede hende en hel Række Midler, der alle skulde være ufejlbarlige. Blandt andet skulde hun ved næste Næ, uden at nogen saae det, lade sit Vand paa et Stykke Flæskesvær og hænge dette op i Skorstenen indtil Nyet. Derpaa skulde hun grave det ned paa et Sted, hvor hun ellers aldrig kom, og tre Gange raabe sit Navn, inden hun forlod det. Allerbedst var det dog at stikke en Pilekvist ind under Taget

og hver Nat gaa ud i bart Linned og svinge den over sit Hoved.

Ane forsøgte sig samvittighedsfuldt med det altsammen, men det viste sig lige resultatløst.

Da overtalte den samme Kone hende til at prøve en klog Mand, der boede i Nabosognet og havde hjulpet mange baade for Skæver og Modersot og faldende Syge og det, som endnu værre var. Ane vægrede sig i Begyndelsen; men en Søndag, da Vejret var godt, kørte hun og Simon derover og fandt let Mandens Hus, hvor en hel Række Vogne ventede udenfor Døren. Hun blev signet og maalt, og tilsidst gav Manden hende en Krukke med Englefedt, som hun skulde smøre sig med over Maven. Straks syntes hun, det hjalp godt, men ikke længe efter var det omrent det gamle igen.

Saa slog hun sig tiltaals med dette Resultat, indtil Julen var ovre og det nye Aar gik ind.

Det var den Vinter en streng Frost. Over Fjorden laa et fast Isdække; og Simon besluttede at benytte denne nemme Lejlighed til at komme ind til Hovedstaden med et Læs Sivmaatter og Riskoste, som han i Vinterens Løb havde bundet, og som han derinde kunde faa fordelagtigere afsat end paa Torvet i Staden. I samme Skynding kunde da Ane raadspørge en Professor, om hvem de havde hørt Tale, og faa

ordentlig Besked paa Tingene, saa hun igen kunde blive rask og frisk, inden Klagen gik af Jorden og Vaararbejdet skulde begynde.

En Nat Klokken tre kørte de i Maaneskin over den islagte Fjord og drog de fire Mil ind til Kjøbenhavn.

De havde aldrig før tænkt sig, at der kunde være Tale om virkelig Fare. Naar de havde ymtet neget i den Retning for Distriktslægen, havde han altid paa sin spøgefulte Maade svaret:

»Kære Venner! Hvad er farligt! Man kan dø af et Knappenaalsstik og leve med et Sabelhug. Altsaa, kære Venner, — Godmorgen!«

Men da de nu stod i den berømte Professors store Venteværelse og saae al den Nød og Elen-dighed, der her sad bænket langs Væggene eller listede med vaklende Trin over Gulvet, betoges de pludselig af Angst. Den uhyggelige Stilhed i det høje Rum, de blege, forpinte An-sigter, Luften, der var mættet med Karbol som paa et Hospital — alt talte paa een Gang til dem om Død og Opløsning.

De havde trukket sig tilbage til en Krog, hvor de stod tavse og holdt hinanden i Haanden; — og hver Gang Døren til Professorens Stue aabnedes, og en bleg Skygge gled ud eller ind, mødtes deres Blikke. Da deres Nummer

endelig blev raabt op af Tjeneren, og de stod foran Døren ifærd med at gaa ind, greb Ane pludselig angstfuld om Simons Arm som for at holde ham tilbage.

»Værs'god! — træd ind — og luk Døren!« raabte Professoren, en lille ilter Mand, der stod midt paa Tæppet og pudsede et lille Instrument med sit Lommetørklæde.

»De fejler?« spurgte han, saasnart Døren var bleven lukket efter dem, idet han under sine mørke, buskede Bryn kastede et hurtigt undersøgende Blik hen paa dem.

Da Simon efter Ævne havde forklaret ham Aarsagen til deres »Besøg«, puttede Professoren, der hidtil ikke havde forandret Stilling, resolut Lommetørklædet i Baglommen og viste med en Haandbevægelse hen imod et lille Værelse i Baggrunden, idet han kort bad Patienten gaa derind og klæde sig af.

»Jeg skal da straks være hos Dem,« tilføjede han og gav det blanke lille Instrument et sidste Strøg med Pegefingeren, inden han satte det i et Etui paa Bordet.

Ane saae forfærdet paa Simon; hun var bleven blodrød. Men da Simon efter nogen Vaklen nikkede, gik hun med løftet Hoved over Gulvet og forsvandt ind ad Døren.

Professoren gav sig til at blade i nogle Blan-

ketter, paa hvilke han nu og da gjorde en Optegnelse. Da han efter nogle Minutters Forløb tog et Par Briller paa og udenvidere gik ind til Ane og lukkede Døren efter sig, foer der et Stød gennem Simon.

Han greb med Haanden om en Stoleryg og lyttede aandeløs. Op fra Gaden steg der Lyd af Fodtrin og Vogne, blandet med Sælgekoners skingre Stemmer. Men derinde var alt stille. Kun syntes han af og til at høre en Raslen af Instrumenter.

Hans Ben blev saa underlig tunge. En kold Sved piblede frem paa hans Pande. Da han tilsidst virkelig hørte et lille Skrig derinde fra, begyndte Stuen med Skilderier, Bøger, Tæpper og Vinduer at løbe rundt for hans Øjne, og han maatte sætte sig paa Stolen for ikke at falde.

Endelig viste Professoren sig.

Tilsyneladende uden at lægge Mærke til Simon, der straks havde rejst sig, gik han hen for at vaske sine Hænder bag et Forhæng i en Krog af Stuen. Men idet han derpaa, tørrende sig i Haandklædet, gav sig til at gaa frem og tilbage over Gulvet, saae han hastigt hen paa ham under de sækede Bryn.

Simon turde ikke spørge. Han stod og lod sine Fingre glide gennem det vaade Haar, mens Blikket flakkede raadvildt omkring i Stuen.

Omsider kom Ane. Hun var blaableg som et Lig, Tænderne klaprede i Munden paa hende, og hun undveg hans Øjne.

Simon vaklede et Skridt frem med Haanden i den indvendige Brystlomme.

»Hvor . . . meget . . .?« stammede han.

»Otte Kroner,« svarede Professoren henne fra Vinduesfordybningen — med en Stemme, der intet lod ane om det medlidende Blik, hvormed han fra Siden betragtede dem, mens han lod, som om han pudsede sine Negle.

Simon famlede med sine tykke Fingre i Tegnebogen og talte Pengene op.

»Ifald De har daarligt Raad, koster det intet,« sagde Doktoren meget stille.

Men Simon rystede paa Hovedet, og de gik.

»Den næste!« raabte Professoren og stillede sig atter ud paa Gulvtæppet for at tage imod.

. . . Nede paa Gaden stod Polle, den langskæggede, og ventede med Køretøjet, der straks skulde føre Simon og Ane hjem. De steg tavse til Sæde, og først da de var kommen langt udenfor Byen, fik Simon Mod til at tale.

»Det er vel ikke rigtig godt?« spurgte han uden at se paa hende.

»Nej.«

Han daskede lidt paa Hesten.

»Det er kanske helt skidt?«

»Ja«.

Skønt han havde ventet Svarene, gik der efter ethvert af dem et nyt Stød igennem ham. Hans tykke Læber skælvede, og han vovede ikke at fritte mere.

Men da de kom saa langt frem, at de over Fjorden kunde se Boelstedets grønne Vinduer-rammer og Bistaderne langs Havehegnet, faldt Ane i Graad. Og da de naaede Hjemmet, og den fremmede Kone, der havde passet Eulalia under Fraværelsen, traadte ud med Barnet paa sine Arme, tog hun dette ind til sig med en Tavshed, der fortalte Simon alt. —

Det var Døden.

Langsomt men sikkert vilde den nærme sig og uden Skaansel tage hende med sig over i det store Mørke. . . .

I de første Par Timer efter Hjemkomsten gik de begge sanseløse omkring, bedøvede af Slaget. Men da den fremmede Kone var gaaet, og Eulalia bragt i Seng, satte de sig ved Bordet for at tale roligt om Sagen.

Ane genfortalte nøjagtigt, hvad Professoren havde forklaret hende angaaende Sygdommens sandsynlige Aarsag og Begyndelse. Om dens videre Forløb og navnlig om dens Farlighed havde han først intet bestemt villet sige, men

da hun trængte ind paa ham og begærede fuld og klar Besked, havde han tilsidst erklæret, at hun ikke maatte gøre sig noget stort Haab om Helbredelse: allerede efter faa Maaneders Forløb vilde hendes Tilstand efter al Sandsynlighed blive uudholdelig. Han havde tilføjet, at hun da skulde lægge sig ind til Operation paa Amtets Sygehus; men paa hendes fornyede Begæring om at faa den fulde Sandhed at vide havde han ladet forstaa, at Resultatet efter hans Anskuelse næppe var tvivlsomt.

Da Ane saaledes havde faaet lettet sit Hjærte, fandt hun mere Ro; og i Løbet af et Par Dage genvandt hun næsten helt sin vante Fatning.

Blot kom der over hende en stundesløs Travlhed. Tidlig og silde gik hun rundt i Huset, i Kælderen og paa Loftet, endskønt hun allerede havde lidt Besvær med at bevæge sig. Der var saa mange Ting at udrette, saa meget at indhente, om hun skulde naa at efterlade alt, saaledes som hun ønskede det. Hun undte sig tilsidst næppe Søvn men sad langt ud paa Natten og eftersaae Simons og Eulalias Klæder, bødede deres Linned, optalte sit eget Tøj og samlede det Stykke for Stykke nede i Skuffer og Kister, for at alt kunde ligge tilrede og enhver finde sit, naar hun ikke mere var hos dem.

Imidlertid gik det i et og alt saaledes, som Professoren havde forudsagt.

Uden egentlige Smerter følte Ane sin Tilstand, som om der et Sted inden i hende laa en tung Klump Bly, der for hver Dag voksede. Hendes Mave svulmede op som paa en frugtsommelig, og Knæene blev ømme og svigtende.

Men aldrig kom der en Klage over hendes Læber. Da hun først var bleven fortrolig med Tanken om at skulle dø, fandt hun sig deri som i en Ting, der nu en Gang var saaledes bestemt og ikke kunde blive anderledes.

En Dag, da hun, lokket af den første Foraarssol, havde vovet sig alene ud i Haven og saae de brune Knopper og grønnende Skud, hvis Flor hun aldrig mere skulde glæde sig ved, løb dog hendes store Øjne over, og hun satte sig paa den Bænk, som Simon havde sammen-tømret, og faldt i heftig Graad.

Tilsidst svandt hendes Kræfter med rivende Hast. Hun blev ganske sammenbøjet, saadan som gamle Folk, Ansigtet gustent og Benene saa tykke og svage, at hun kun med Nød og næppe kunde slæbe sig frem, naar hun støttede sig til Væggene. Men lige til det sidste ordnede hun med egen Haand alt i Køkken og Stue uden at ville tillade fremmed Hjælp, saalænge hun endnu var i Huset.

Endelig, en Aften i Maj, efter en slidfuld Dag, sank hun tungt ned paa Stolen ved Kakkelovnen og sagde stille:

»Nu — Simon . . . nu tror jeg, at jeg maa lægge ner.«

De talte lidt sammen derom; hvorpaas Simon rejste sig og gik ud i Stalden for at ordne alt til Afrejsen den næste Morgen.

Om Natten laa de tavse og holdt hinanden i Haanden. De havde talt ud om alt. De var bleven enige om en Kone fra Byen, som skulde være hendes Stedfortræder i Huset, og Ane havde sagt ham, hvor alting var at finde, og hvorledes de i et og alt skulde forholde sig.

Hen paa Morgenen vendte hun Ansigtet om mod ham og kaldte hviskende.

»Simon . . . sover Du?«

»Nej — Ane!«

»Jeg har glemt at sige Dig, at Eulalias røde Hoser . . . de nye, Du veed . . . de ligger ovenpaa Lagnerne i Dragkisten . . . de maa ikke vaskes i Sodalud — at Du husker det.«

»Det skal jeg nok, Ane!«

Ved Middagstid havde Simon Vognen forspændt. Den fremmede Kone var kommen; hun gav sig straks til moderlig at kæle for Eulalia, som stod i en Krog og surmulede med Fingren

i Munden, fortrydelig over ikke at maatte komme med.

Ane sad fuldt rejseklædt paa en Stol i Stuen, Hun var rolig og fattet. Først da hun skulde tage Afsked med Barnet, brød hun sammen. Simon og den fremmede Kone maatte til sidst føre hende bort og løfte hende op i Vognen.

Endnu langt henne paa Vejen kunde hun høre Barnet græde. — —

Tredjedagen efter kom Simon tilbage fra Amtets Sygehus med et Gravkors og en lang sort Kiste, hvori Ane laa.

Søndagen efter blev hun begravet oppe paa Kirkegaarden. Flere af Byens Folk fulgte, og Præsten talte varmt over det smukke Skriftens Ord: Herrens Naade er over al Maade.

ET GRUNDSKUD

Der var — Aaret rundt — ikke mange Fest- og Hviledage for Husmand og Væver Kresten Jakob Hansen, Doller kaldet. Egentlig var der kun to. Men til Gengæld blev saa disse imødeset med des større Spænding og fejret med des større Højtidelighed.

Den ene faldt ved Kyndelmissé Marked, naar Grisen skulde anskaffes; den anden gerne lidt efter Mortensdag, naar samme Familjemedlem skulde slagtes.

Den første Begivenhed optog navnlig Børnene ganske. Fra det Øjeblik, de saae Faderen gøre i Stand og rede med Halm inde i Baasen mellem Tørvene, havde de ikke Tanke for andet end den ventede Gæst. Vilde den blive hvid eller sort eller broget? . . . Og hvad skulde den hedde?

Men ogsaa Forældrene var sig Dagens Betydningsfuldhed helt vel bevidst. Naar Manden tidligt i den mørke Vintermorgen trak i sin nye

Vadmelsfrakke og de blanktpudsede Støvler for at tage til Staden, og mens Konen halvpaaklædt puslede omkring med Tællelyset fra Køkken til Kammers for betids at faa ham hæget færdig, var der over dem begge noget usædvanlig højtidsstemt og forventningsfuldt, der naaede Højdepunktet, naar Jakob satte sin lille runde Filthat paa sit store Hoved, tog Kæppen under Armen og for tyvende Gang gennemtalte Pen-gene, inden han puttede dem ned i en dyb, vel beknappet Lomme under Vesteforet.

Nu var det virkelig ogsaa en hel vovelig Sag med denne Grise-Handel, — ret et blindt Greb i Lykkens store Pose, der kunde blive skæbnev-svangert for dem alle. Af en saadan lille fire Ugers Gris, dens Voksekraft og Evne til at sætte Fedt afhang saa at sige deres hele Eksistens. Paa den satte de saa godt som hele Aarets Velstand ind, lige fra Kartoflerne i Ha-vnen til Høstens Sædløn; dens Krop skulde fra Jul til Jul være deres fornemste Næring, og ingen Spiller kunde derfor med større Spænding iagttagte Lykkehjulets Gang end disse Folk de første svage »Tegn« hos en saadan nysankommen.

Hverken Jakob eller hans Sidse-Marie havde endnu glemt . . . og de skulde aldrig nogensinde glemme hint Aar, da en Slughals af en

rødbroget Galt aad Huld og Helsen fra dem allesammen — uden til sin Dødedag selv at blive stort federe end en skabet Kat.

— Sidstforløbne Aar fik de en lille lysegul en, som den ældste af Pigerne, der gik i Aftenskole hos Kapellanen, paa Forhaand døbte med Navnet »Sif«.

Navnet kunde for Resten have været heldigere valgt; thi nogen Skønhed var »Sif« ikke. Der blev ogsaa straks en uhyre Skuffelse blandt Børnene, da Faderen om Aftenen efter Hjemkomsten fra Markedet løste op for sin Pose, og den saa længselsfuldt ventede Kammerat viste sig paa Gulvet. Det var en lille tyk og styg, stridhaaret Tingest, der ganske rolig blev staende midt i Stuen og derfra saae sig omkring med et adstadigt, gammelklogt Udtryk i sit lille gule Ansigt. Endogsaa Sidse-Marie iagt tog den helt betænkelig og sagde tilsidst ganske forknyt, at hun tyktes, den saae saa »indiotisk« ud.

Men Jakob rev sig grinende i sit lange Nakkehaar, — han var netop henrykt over Dyrrets urokkelige Sindsrigevægt, dette ubedragelige Kendemærke paa et ægte Fedesvin.

Og han blev heller ikke skuffet i sine Forventninger.

Næppe to Maaneder gammel gik »Sif« saa

husvant og fornuftig som en aargammel So sin uforstyrrelige Gang frem og tilbage fra Æde-truget og ind til Halmlejet mellem Tørvene; og efter fire Maaneders Forløb hang Flæsket den ned ad Siderne, saa Tænderne maatte løbe i Vand paa enhver, der saae det.

Det var ganske ualmindeligt, som den trivedes. Alt, hvad den lille Familje ved forenede Anstrengelser kunde skrabe sammen af Affald, Emter eller Grønt, gled paa en besynderlig stilfærdig Maade i den som i en bundløs Sæk. Hele Sommeren gik Børnene omkring med store Vabler paa Hænder og Arme, som de fik ved fra Morgen til Aften at løbe rundt og skære Nælder til den langs Grøftekanterne. Og da den hen paa Efteraaret for Alvor fik Lov at tage for sig af Kartoflerne og Høstlønnens Sæd, svulmede den i den Grad op, at Byens Folk, som kom for at se den, enstemmig maatte erkære, at de aldrig havde set Magen.

»Det bli'er, hente mig, Sylte-Tøj«, sagde de med en i Egnen staaende Vittighed.

Endog Sidse-Marie, der var en noget ind-skrænket og letforknyttet Person, hvem megen Fattigdom og mange Barsler havde gjort ydermere ørekørt og bekymringsfuld, begyndte at fatte nyt Haab til Livet. Det var nemlig saa, at hidtil havde Lykken langtfra tilsmilet disse

Mennesker, der kun med yderste Besvær var sluppet tørskoet over Livets lumske Hængesæk. I den aarlige Kappestrud mellem Byens Husmandsfolk angaaende Grisene havde de bestandig trukket et endog meget kort Straa, ja hint ulykkelige Aar med den rødbrogede Galt havde de fra visse Sider været Genstand for en Hovren, der var gaaet dem grumme nær til Hjærtet.

. . . . Hen imod November Slagtetid ansloges »Sif» med et rundt Tal til 20 Lispund. Og skønt den nu var saa stoppet med Fedt, at den næsten ikke mere gad æde, svulmede den ikke des mindre daglig end yderligere op.

Det blev tilsidst helt uhyggeligt at se paa. Det var med Nød og næppe, at Dyret kunde røre sig, og det laa og gispede og stønnede paa sit Halmleje, som om Fedtet skulde kvæle det.

Det blev da ogsaa bestemt, at saa saare Frosten kom i Luften, skulde den højtidelige Slagting foregaa.

Men en Morgen, da Jakob kom ind i Skuret, studsede han ved Synet af en underlig stor, rød Skjold, der havde bredt sig paa den ene Side af Dyrets Bug. Hastig skrævede han over Indhegningen og fandt nu ved nærmere Eftersyn hele den fede Krop besat med smaa og større lyserøde Pletter, der aabenbart smertede ved Berøring.

Han blev hed om Ørene, men søgte at berolige sig med, at Halmen, hvorpaa Dyret laa, ikke længer var ganske ren og dertil meget varm, hvorfor han tænkte, at det mulig kunde være lidt Hedetøj, der havde »sat sig paa hende«. Men Dyret laa saa besynderlig stille, med tungt tilfaldne Øjelaag og et gulligt Skum ud af Munden.

I Løbet af Dagen bredte Pletterne sig. Selv efter at Halmen var skiftet og Huden omhyggelig vasket med lunkent Vand, mylrede de op fra Snude til Hale ligesom Børnekopper. Og henimod Aften begyndte Dyret en klagende Grynten eller Stønnen, idet det nu og da kastede sig urolig paa Lejet.

Der blev en frygtelig Fortvivlelse, da Bylderne Dagen efter for Alvor begyndte at bryde frem.

Sidse-Marie faldt øjeblikkelig sammen i alt-opgivende Jammer, mens Jakob gjorde Anstalter for at faa fat i en Vogn og køre efter Dyrlægen.

Denne, som boede en Mils Vej derfra, var en ganske ung og videnskabelig udseende Mand, der søgte ved Hjælp af et Par Næseklemmer og et hvidt Slips at skaffe sig saa meget som muligt af en Menneskedoktors Anseelse. Da han nu hørte, at Talen var om en Gris, foer der derfor en Grimace henover hans Ansigt; og det varede

længe, inden han af Jakobs Bønner lod sig overtale til at følge med.

Hidtil havde Jakob ikke selv kunnet faa sig til at tro, at der kunde være Tale om virkelig Fare. Den Tanke, at de skulde kunne miste deres Skat, var saa forfærdelig, at han ikke havde kunnet tænke den til Ende. Men idet han nu ved Doktorens Side traadte ind i Skuret, og da han saae den unge Lærde sætte sin Næseklemmer fast og bøje sig over Dyret, gik der en Kuldegysen op gennem hans Ryg.

Han havde — uden selv at vide det — taget sin Hue af, idet de traadte ind, og han stod nu og knugede den mellem sine Hænder, medens han aandeløs fulgte den unge Mands Bevægelses og Minespillet i hans spidse Ansigt.

»Hvad har De givet dette Dyr at æde?«

»Hva' faler . . . ?«

»Hvad har De givet Dyret at æde?« gentog den unge Mand strengt.

»Det har . . . har faaet Kornskraa,« kom det hikkende fra Jakob.

»Har det ikke faaet andet?«

»Og alle vore Ærter og tre Tønder Kartofler . . . og en halv Tønde Majs, som jeg endnu skylder for.«

»Ellers ikke noget?«

»Saa har hun jo faaet saadan Affaldet fra

Huset, forstaar sig, og saa saadan, hvad Børnene har kunnet samle af grønt og et og andet — og saadanne — og paa den Maade. Det skulde da vel aldrig være tænkeligt, at hun kan ha'e faaet noget Forgift i sig?«

Den unge Lærde nedlod sig ikke til at besvare dette Spørgsmaal. Han opdrog fra Brystlommen en lille guldkantet Notitsbog, ud tog et Blad og nedskrev et Par Linier, hvorpaa han forklarede, at dette var Opskriften paa en Salve, som Jakob skulde smøre paa Dyrrets Tryne, idet han paa denne Maade skulde see at faa det til at slikke den i sig. Salven vilde ved Fremvisning af Seddelen blive ham udleveret paa Apoteket. Men — tilføjede han indtrængende — han maatte vise den yderste Forsigtighed med Medikamentet. Det var en for Mennesker meget farlig »Substans«, sagde han, hvorpaa han med opløftet Blyant nævnte et Par latinske Gloser, idet han med Velbehag lukkede Øjnene bag Brilleglassene. —

Hen paa Eftermiddagen fik »Sif« sin Salve, og hele den mørke, regnfulde Aften stod Jakobude i Skuret med en Lygte og ventede i angst fuld Spænding paa Virkningen. Men endnu ved Midnatstid var der ikke indtruffet nogen Forandring til det bedre. Dyret laa lige ubevægelig paa sit Straaleje, med Hovedet tungt mod Jor-

den, Øjnene fast tillukkede og Fraade om Munden.

Ganske svimmel satte Jakob sig til sidst ned paa Kanten af Ædetruget og strøg sig mekanisk med Bagen af Haanden over sin koldsvedte Pande.

Kunde det være muligt, at de skulde miste hende? . . . Det syntes fast ubegribeligt, at Vorherre skulde kunne nænne det. Saa maatte han dog — naar ondt skulde ske — hellere have taget et af Børnene. For hvad skulde de grieve til, dersom dette gik tabt? Det var deres hele Velfærd, deres eneste Haab for den lange Vinter . . .

Inde i Stuen sad Sidse-Marie med Forklædet for Øjnene og hulkede. En Nabokone, der var kommen for at trøste hende, sad ved et spruttende Tællelys og drak Kaffe, mens Børnene tittede blege og frygtsomme op fra deres Kistebænke.

— — Hen ad Morgenstunden rev Jakob Døren op og raabte ind i Stuen:

»Mutter! — Mutter! — skynd dig!«

Men netop som de begge kom ind i Skuret, strakte »Sif« Benene fra sig og var død. —

HANS OG TRINE

Der laa tre gamle, brøstfældige Rønner i en Smøge — »Smutten« kaldet — omme bag Byens Gadekær, i hvis møddingebrune Vand deres skæve Mure spejlede sig. De laa der — den ene mindre end den anden — med sammenbyggede Gavle i et stinkende Søle fra de omkringliggende Bøndergaarde; og den mindste, der laa nærmest Gaden, var saa lille, at man næppe vilde have antaget den for andet end et Fæhus eller en Tørve-Lude, ifald ikke en sodet Skorstenspibe over Tagryggen havde fortalt, at den tjente til Bolig for menneskelige Væsner.

Her boede en gammel, fattig Enkekone, der bjærgede Livet og Føden ved ligesom Spurvene under Taget at sanke op, hvad andre kastede fra sig, pille sammen til Reden alle Smuler, hun kunde finde paa sin Vej, rapse lidt i Ny og Næ i al Uskyldighed og for Resten stole paa Gud og gode Mennesker.

Hun hed Mariane med Tilnavnet Per Søvrens efter sin afdøde Mand.

Ellers kaldtes hun af Byens Folk mest for Mariane Husar, efterdi det formentes, at hun trods sin fremrykkede Alder vedligeholdt en Kærlighedsforbindelse med et gammelt halt Lem fra Arbejdsanstalten, Niels Husar, der da ogsaa regelmæssig besøgte hende paa sine Udgangsdage.

Hun var en lille, rørig Tyksak paa et Par vraltende Ben og med en indtil det latterlige bred og flad Bag, der yderligere fremhævedes derved, at Skørtet aldrig naaede helt omkring hende, saa at et stort »Spejl« af den gule Vadmelsklokke grinte frem i Sliden. Forresten saa hun altid ud, som om hun lige havde rejst sig af Fjerene med Klæderne paa. Fra en lille, sort og fedtet Hue hang det graaspængte Haar i tykke Tjavser ned over smaa, plirende, ikke meget kløgtige Øjne; og adskillige smaa, røde Pletter rundt om i Ansigtet tydede paa, at det ikke var alene for Elskovs Skyld, at Niels Husar fandt et saa gæstfrit Asyl i hendes Hule, naar han om Søndagen kom stavrende ved sin Stok for at opdrikke de Skillinger, han havde tigget sammen omkring i Byen.

Mariane havde i sin Tid haft mange Børn; de var nu alle voksne og spredt omkring i Verden — hun vidste for det meste ikke selv hvor. Ikke heller saae eller hørte hun noget til dem,

uden naar nu og da et af Pigebørnene lagde sig hjem hos hende for at gøre Barsel. Dette var overhovedet den eneste Afveksling i hendes ensformige Liv. Naar Nedkomsten var lykkelig overstaaet, drog de glade Pigebørn atter afsted, mens Mariane godmodig tog det lille Liv i Forvaring og lod det dele hendes Fattigdom.

Paa denne Maade havde hun efterhaanden faaet samlet sig en ret anselig Flok af skurvede Unger, der løb om i Byen til almindelig Forbandelse. Og endnu større vilde Flokken have været, ifald Mariane ikke et Par Gange med den hende egne Sindsro havde trykket en Pude fast for Munden af et saadant stakkels, nyfødt Kræ og bagefter givet Vorherre Skylden.

En Dag i Slutningen af en kold November var der et usædvanligt Røre inde i hendes Hule i »Smutten«.

Allerede fra den tidlige Morgenstund havde man kunnet se hende færdes ivrig ud og ind af sin Dør; Ungerne havde hoppet omkring paa Gaden med Kinglestumper mellem Hænderne; og efter Mørkets Frembrud skinnede et festligt Lys fra hendes utildækkede Vindue ud i den skumle Smøge.

Derinde i den fattige Stue, hvor Loftet i Mid-

ten hang saa lavt, at selv Mariane næppe kunde staa oprejst under det, sad fire Personer bænkede omkring Bordet, mens Mariane selv stod henne ved den næsten rødgłødende Kakkelovn med kulørte Baand i sin fedtede Hue og passede en Kedel. Paa Bordet stod et Par Lerskaale med Madlevninger, nogle Kaffekopper samt — anbragt i Flaskehalse — to tynde Tællelys, der kastede lange, sorte Slagskygger op ad de nøgne Lervægge.

En kvælende Hede bredte sig fra Ovnen ud over det lille Rum, hvis Luft var graa af Tobaksrøg og tyk af de mætte Menneskers Ud-dunstninger.

Den ene af Mændene var en høj og mager, købstadklædt Person paa omkring fyrretyve Aar med et blegt Ansigt, et langt, brunt Skæg og et Par mørke, uhyggeligt skinnende Øjne. Ved hans højre Side sad et blegnæbet, ikke heller længer ungt Fruentimmer med blondt, krøllet Haar og ormstukne Tænder. Hun bar en grøn Krans paa sit lyse Lokkehoved og havde — for visse Aarsagers Skyld — knappet Kjolelivet op nedenfor Brystet.

Endvidere var der to Mænd fra Byen, søndagsklædte og vandkæmmede. Den ene var en sværlemmet, stortalende Aalestanger, der blandt Byens Fruentimmer gik under Navnet »Pilken«,

den anden en lille stilfærdig Mand ude fra Overdrevet.

Det var Marianes ældste Datter Jakobine — »Krølle-Bine« — der fejrede sit Bryllup med en døvstum Skræddersvend fra Købstaden, hvor hun sidst havde haft Kondition.

Man var om Eftermiddagen vendt noget forkommen hjem fra Kirken, der laa et Stykke borte fra Byen, og hvor Provsten havde skummert værre end en uvan Tyr, fordi Jakobines Fortid ikke var uden Lyde. Men ved Hjemkomsten havde Mariane modtaget dem med Mad og en skoldende hed Kop Kaffe, der hurtig havde optøet de frosne Lemmer.

Senere havde man faaet adskillige Kopper »med Gas«; og da Flasken til sidst var tømt, havde Brudgommen — der i det hele bekostede Gildet — gjort Tegn til det ældste af Børnene, som lidt efter var vendt tilbage fra Købmanden med Favnen fuld af Bajere. Nu sad man paa tredje Time og drak Brudeparrets Skaal, idet man flittig klinkede med Flaskerne over Bordet og under Pilkens Ledelse istemte »Lever«, som fik Lyseflammerne til at dukke sig helt ned i Tællen.

Henne for sig selv i Skyggen bag Ovnens sad en ung Pige med en rød Kat i Skødet og saae opmærksomt hen paa Brudeparret.

Det var Jakobines yngste Søster Trine, der tjente hos en Gaardmand der i Byen, og som nu efter Aftensyssel var kommen herover for at se sin nye Svoger og ønske Søsteren til Lykke i Anledning af Dagen.

Hun havde ikke Blikket fra dem hele Aftenen. Med opspilede Øjne saae hun paa, hvorledes Skrædderens lange, hvide Hænder legede med Søsterens røde Fingre, mens han smilte forelsket i sit store, smukke Skæg.

Hvad hun selv kendte til Kærlighed, var ikke meget, endda hun var fyldt atten Aar og dertil kraftig bygget med trivelige Kinder og sunde Farver.

I det hele lignede hun (Folk sagde af nærliggende Grunde) ikke meget sine ældre Søstre. I Stedet for disses lyse Krøller havde hun et glat, brunligt Haar, der var flettet i to korte, tynde Piske og fæstet paa Baghovedet i Form af en Kringle. I Stedet for Søstrenes smaa, forslagne Forglemmigejs-Øjne havde hun store, ærlige, mørkebrune, der altid havde et lidt enfoldigt og undertiden et sløvt Udtryk, fordi hun — under visse Forhold — var en Smule tunghør.

En Gang i sit femtende Aar, mens hun endnu var bortfæstet som Lillepige, havde hun tjent i Gaarde med en fremmed Karl, der ved enhver Lejlighed, hvor de var uden Vidner, havde søgt

at bringe hende i Fortræd, skønt hun aldrig havde givet ham nogen Anledning. En Nat, da hun var bleven kaldt op for at malke en Kvie, der havde kælvet, og de var ene i Stalden, havde han slukket Lygten for hende og kastet hende omkuld paa nogle Knipper Halm henne i Krogen.

Det var ikke blevet hende rigtig klart, om han ogsaa naaede sin Hensigt med hende; og kort efter var Fyren rejst tilbage til sin Hjemstavn, uden at hun havde turdet nævne det forefaldne til nogen, fordi han havde truet hende med i saa Fald at ville gøre en Ulykke paa hende. Men hver Gang sidenhen en Karl eller Dreng begyndte at spøge lidt med hende, var det, som om Mindet om denne gamle Vold paany rejste al Modstand i hende. Skønt hun tildaglig kunde være mundrap nok, havde det blotte Syn af en kælent udstrakt Arm kunnet gøre hende stum og bleg af Raseri.

Men som hun nu paa denne Aften sad her i det glade Festlag og blev Vidne til den Hyldest, den næsten ridderlige Ømhed, der blev hendes Søster tildel, følte hun sig højtidelig betaget. Synet af saa megen Lykke, af Jakobines nye sorte Kjole, af Skrädderens hvide Hænder, hans smukke Skæg og elskovsfulde Blik, . . . det satte altsammen hendes Sind i heftig Bevægelse og fik Hjærtet til at banke i dump Uro.

Der vaagnede pludselig i hende en heftig Trang til Kærlighed, til at lære Lykken ved en Mands Favntag at kende. Det var ikke langt fra, at hun sad og forelskede sig i denne blege fremmede, der viste sig saa god mod hendes Søster, og hvis ulykkelige Legemsfejl straks havde vakt hendes Medlidenhed. Hun syntes, at Jakobine slet ikke med den tilstrækkelige Venlighed gen-gældte hans mange kærlige Tilnærmelser.

Hun blev skræmmet op af disse Tanker ved et mægtigt Brag. Det var Pilken, der slog Næven i Bordet og svor, at han Fanden annamme ham ikke vilde være Forlover ved et Bryllup, hvor Guds Ord ikke blev sunget. Deri gav de andre ham Medhold; Jakobine fik fat i Salmebogen, hvorpaa de alle trykkede sig sammen om Aalefiskeren, der straks havde bemægtiget sig den og flyttet Lysene hen foran sig for bedre at kunne se. Med stor Højtidelighed istemte de den første af Bryllupssalmerne.

Og da de først var begyndt, kunde de ikke holde op igen. Opflammede af Øllet og de hellige Ord blev de ved at synge. De havde næppe sunget den ene Salme tilende, før de tog fat paa den næste; og særligt satte Pilken i med stigende Kraft, mens Brudgommen maatte ind-skrænke sig til at bevæge Læberne med et sa-ligt Smil.

... Da Trine ud paa Natten kom ud paa Ga-den for at gaa hjem, skinnede Maanen over et tyndt Lag nyfalden Sne, der dækkede Jorden og Husenes Tage som et Brudelagen. Overalt var der stille. Ikke en Vind krusede det store Gadekær, i hvis mørke Vand den stjærnebe-strøede Himmel spejlede sig.

Da hun kom op til Gaarden, hvor hun tjen-te, foer hun let sammen. Lænet op til Portstol-pen stod en Karl og røg af en Pibe.

Hun vidste straks, at det var Naboen Hans, en køn, blond Fyr paa en Snes Aar, der i den sidste Tid havde forfulgt hende med Kærligheds-erklæringer, skønt hun gentagne Gange havde afvist ham med sin sædvanlige mutte Bidskhed.

Men idet hun nu kom ham forbi, og han hilste »God Aften», standsede hun uvilkaarlig. Og de kom i Snak.

Han udspurgte hende om Brylluppet, talte om hendes nye Svoger og om Jakobines Børn. Hun svarede aandsfraværende, med bortvendt Ansigt, idet hun saae udover Byen.

Tilsidst sagde han:

»Det er saadan et dejligt Vejr iaften — skal vi ikke gaa lidt ned i Engene, Trine?«

Hun svarede ikke straks. Hendes Bryst bøl-gede. Først da han gentog sit Spørgsmaal, sag-de hun:

»Det kan vi jo gerne.«

De gik sammen ned over en Sti, der bag fra Byen førte ud i Engene. Han søgte at liste sin Haand ind under hendes Arm og mødte til sin Forundring ingen Modstand ved denne Tilnærmelse. Snart laa da hele Armen om hendes Liv, og han trykkede et Smæklys paa hendes Kind.

Ved Enden af Stien standsede de. Hendes Hoved sank ned paa hans Skulder, — og da Maanen kort efter kom frem bag en Sky, lyste den sin mefistofeliske Velsignelse over et tæt-sammenslynget Menneskepar.

*

*

*

Omtrent midt i Byen, skraas overfor den Gaard, hvor Trine tjente, laa et pænt, gulkalvet Hus med Gyldenlakker i Vinduerne og en lille, indhegnet Kaalhave paa hver Side af en blomsterbemalet Indgangsdør.

Foran denne laa — som Trin — en halv Møllestens bestrøet med Sand, og herfra traadte man gennem et lille Køkken ind i en net, rummelig, ligeledes sandstrøet Stue med blaat Tapet paa Væggene, gule Gardiner, en Fyrretræs Kommode med hvide Nøgleskilte, et Bord, en Bænk, to rødmalede Stole og to store Omhængssenge med blomstret Kattun.

Her boede en enlig Enkekone, Ellen Pers, som sammen med sin afdøde Mand ved Flid og gnieragtig Sparsommelighed havde lagt saa meget tilbedste, at hun kunde slaa sig igennem uden Sognets Hjælp, hvorfor hun ogsaa almindeligvis betragtedes som noget mere end de fleste andre af Byens Husmandskoner, med hvem hun da heller ikke holdt Omgang.

Hun var en høj, knoklet, duknakket Skikkelse med aldrende Almuekoners indsunkne Bryst og fremstaaende, stenhaarde Mave. Hendes lille, graahaarede Hoved sad lidt skævt paa de optrukne Skuldre; og i god Overensstemmelse hermed talte hun med en grædende Stemme og klippede som en Høne med sine smaa, røde Øjne, hvis snu Blik hun i Samtale skjulte bag de betændte Øjenrande.

Uadskillelig fra hendes Person var en lang Bindehose, der ikke forlod hendes Hænder, uden naar hun spiste ellersov. I halve Dage kunde hun staa urokkelig som en Skildvagt udenfor sin Dør og mekanisk flytte de krogede Fingre over Staalpindene, mens hendes Blik gled spejdende udover Byen, hvor ikke en Dør gik op, ikke en Skorsten røg, uden at det tildrog sig hendes Opmærksomhed og i Stilhed blev Genstand for hendes Betragtninger.

Hun havde kun eet Barn, en Søn, der hed

Hans, . . . en køn, blond Knøs paa tyve Aar, rank og velvoksen.

Blandt alle Byens unge Husmandssønner var han noget nær den fremmeligste. Naar han om Søndagen stod mellem de andre Karle ude ved Gadekæret i spejlblanke Kaptræsko, med Plysch-Kasket og lang Pibe, saa pillen og pudset som Moderens egen Dagligstue, stod Ellen i Skjul bag Blomsterne i sit Vindue og betragede ham med Øjne, der lyste af Moderstolthed.

Om denne Søn kresede alle hendes Tanker. Til ham og hans Fremtid knyttede sig enhver Forestilling, der gik gennem hendes underfundige lille Hoved. Hun havde sine egne, dristige Planer med ham; og naar hun saaledes stod timevis udenfor sin Dør og nu og da gik et lille Slag ud ad Markvejen eller listede op paa Højen bag ved Byen, hvorfra man kunde overskue Egnen helt ned til Fjorden og Skovene, var det ikke mindst for at kunne holde Øje med sin Søn og værge ham mod ethvert Anslag, der maatte rettes imod ham.

Det var nemlig blevet hendes fikse Ide (der aldrig lod hende Ro), at alle Byens fattige Piger pønsede paa at forlokke hendes Hans for at komme i Besiddelse af de sytten hundrede Kroner, der tilligemed Huset udgjorde hendes

samlede Ejendom, og som hun havde anbragt i fem forskellige Sparekassebøger, forputtede i lige saa mange Sprækker og hemmelige Rum omkring i Huset.

Siden i Efteraaret, da Hans var kommen til at tjene hos Sognefogdens, havde hendes Misitanke særlig været rettet mod Marianes yngste Datter Trine. Det havde været hende paafaldende, saa ofte de to mødtes, naar de vandede Kvæget i Gadekæret; og en Nat, da hun var blevet holdt vaagen af Værk i sit ene Ben, havde hun hørt et Vindue blive aabnet ovre i Genbogaarden og lidt efter Lyden af listende Træskotrin, der fjernede sig ad den Kant, hvor Sognefogdens Gaard laa.

I sin Nød besluttede hun at forhøre sig hos Lillepigen, der delte Værelse og Seng med Trine; og da hun en Dag saae hende komme jan-kende henne fra Købmanden med en Kurv, lokkede hun hende ind til sig i sin Stue, hvor hun bød hende Plads paa Bænken og beværtede hende med Kaffe og et Stykke hengemt Kringle, alt mens hun foresnakkede hende saa sødt og venligt, at Pigebarnet af Luther Forbav-selse ingen Modstand kunde gøre.

Men da Ellen kom frem med sit Ærende, blev Tøsen sprudrød og vilde ikke svare. Og da hun trængte ind paa hende og tilsidst i sin

Iver tog fat i hendes Arm, rev Pigen sig løs og skubbede sig ud ad Døren med en undertrykt Fnisen, idet hun blot mumlede, at »det vidste hun ikke noget om.«

Længe skulde Ellen dog ikke forblive i Uvis-hed. Ogsaa Trines Madmoder var nemlig begyndt at nære Mistanke til hende; og da hun var en praktisk Kone, tog hun hende en Dag for sig inde i Spisekammeret og spurgte hende ligeud, om hun ikke var frugtsommelig.

Trine nægtede det først bestemt og lo end-ogsaa deraf. Men da Madmoderen blev ved sit og forlangte at vide Besked for det Tilfælde, at hun skulde være betænkt paa at se sig om efter anden Pigehjælp inden Sommeren, og da hun til sidst endog truede med at lade Dokto-ren hente, maatte Trine gaa til Bekendelse og fortalte desuden, at det var Ellens Hans, der var Faderen.

Endnu samme Eftermiddag kunde Kællingerne i »Smutten« og »Krogen« grinende fortælle hinanden, at Ellen Pers og Mariane Niels Husar var bleven besvogrede.

Hans selv gik paa denne Tid og pløjede et Stykke Brakjord udenfor Byen og fløjtede sorg-løst omkap med de første Stære. Han vidste endnu ingenting. Trine havde nok et Par Gange sagt til ham, at det vistnok var galt fat med

hende; men han havde ikke villet tro derpaa. Han havde været overbevist om, at hun blot vilde forskräkke ham, eller at hun ved sin Paastand havde villet forsøge at lokke ham til at ringforlove sig med hende, hvad der aldrig havde været hans Mening.

Ovre paa Naboens Ager stod en anden Pløjekarl, der lige var kommen ridende inde fra Byen med sit Plovspand og nu — ligeledes fløjtende — satte sig i Bevægelse op imod Hans.

Idet han naaede Skellet mellem Lodderne, standsede han og raabte med et bredt Grin over til Hans:

»Til Lykke med Svogerskabet!«

Hans forstod ikke Meningen dermed, før ogsaa han var naaet hen til Diget og nu af Karlen fik fortalt, hvad denne just havde hørt inde i Byen; — da blev han hed om Ørene og kold helt ned i sine Ben.

»Det er da vel Løgn?« slap det ham ud af Mundten — saa betuttet, at den anden gav sig til at le af fuld Hals.

Hans' første Tanke gjaldt Moderen og de syttenhundrede Kroner. Det blev ham øjeblikkelig klart, at han nu vilde blive nødt til at gifte sig med Trine. Hun var jo en Pige, som der hidtil ikke havde været noget at sige paa; og trods Moderens Hus og Sparepenge var han

ikke velstaaende nok til at turde efterligne Gaardmandssønnerne og lade hende blive sid-dende med Skammen.

Da han om Aftenen havde faaet fraspændt og spist sin Mælkegrøds-Nadvere, tændte han sin Pibe og gik ad Stien bag om Byen hjem til Moderen. Han havde først tænkt at ville und-gaa hende og give hendes Vrede Tid til at lægge sig lidt. Men bagefter havde han ment, at det var bedst at tage Uvejret straks; saa var det overstaaet.

Han traf hende inde i hendes Stue, hvor hun stod henne ved Kakkelovnen og rørte i en Kas-serolle. Det blev ham straks klart, at hun alle-rede vidste Besked. Hun saae ikke hen paa ham, da han traadte ind; ikke heller besvare-de hun hans »Godafften«.

Saa satte han sig hen paa Bænken under Vinduet med sin Pibe; og længe hørtes der intet andet i Stuen end den lille, klageligt snurrende Lyd fra Kasserollen.

»Det er saamænd kønne Ting, man skal høre om dig, Hans,« begyndte omsider Mode-ren med sin Grædestemme og holdt Forklæde-snippet op til Øjnene.

Hans svarede ikke, men gav sig til at fløjte sagte.

»At du nu ikke kunde nære dig længer, din

lange Dreng! Jeg mener da, at den Slags Ting kunde du tidsnok rage dig ind i.«

Hans vedligeholdt haardnakket sin Tavshed og saae gennem Vinduet op paa den blaa Himmel's røde Aftenskyer.

»Havde det saa endda været en skikkelig og ordentlig Pige, som man kunde være bekendt. Men saadan en Skidttøs, der knap og nap har en Særk til sin Krop . . . jo, det er saamænd kønt, er det! . . . Det skulde man ha'e tænkt, da man gik og sled sig sin Helsen fra for at samle lidt tilbedste, at du skulde bære dig saadan ad! . . . Hvad tænker du vel, at Provsten siger, naar han faar det her at høre, . . . han, som altid var saa god og nedladende imod dig. Jo, det er saamænd kønt, det!«

Ved Hentydningen til Provsten holdt Hans op med at fløjte. Fra sin Konfirmationstid havde han forstaaet at indynde sig hos denne gamle Mand, og han vidste meget godt, at det ikke mindst var paa Provstens Bevaagenhed, at Moderen havde grundet sit store Haab: en Gang at se ham gift med en af Egnens Gaardmandsdøtre.

Endnu en Stund blev Ellen ved at græde-snakke, alt mens hun bestandig ivrigere rørte om i den syngende Kasserolle, hvis spæde Metalstemme ligesom istemte hendes Klagesang.

Men paa een Gang vendte hun sig om imod Sønnen og sagde i forandret Tone:

»Er du nu ogsaa sikker paa, at du er ene om'et, Hans?«

»Det er jeg vel nok,« svarede han og blev lidt rød.

»Ja, Gud veed, hvad du er,« mumlede hun ligesom ved sig selv og tilføjede lidt efter: »Jeg tænker, de har dig til Nar oven i Købet. Marianes Tøse er ikke van at være saa nøjsomme. Jeg husker da nok, hvordan det gik med hende Krølle-Bine forgangen Aar. Da var der da ikke ringere end fire, som maatte være sammen om at betale til Barnet.«

»Ja men Trine er jo ikke Bine, Mo'er!« indskød nu Hans med et svagt Forsøg paa at formilde hende. »Fordi den ene er et Skidt, kan den anden jo da være meget skikkelig.«

»Ja, du snakker, du ! . . . Du kunde ha'e været fra hende, du Tosseknaegt, saa var vi ikke kommen i den Fortræd . . . Men Trine har vel nok vidst, hvem hun kunde spille Abekat med.«

Hun tillagde de sidste Ord i en Tone, der vakte Sønnens Opmærksomhed.

»Da er der vist ingen, der skal sige hende noget paa,« sagde han og rynkede Brynene.

»Aa, det er vist ikke værd at være for højtalende.«